

ДО ПИТАННЯ ДЕМАРКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ МИСТЕЦТВА В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

ЯНІШЕВСЬКА К.Д. - к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства Сумський державний університет

ORCID ID: 0000-0002-3648-5543

МУРАЧ Д.В. - магістрант 1 курс Навчально-науковий інститут права Сумський державний університет

ORCID: 0000-0002-4645-1275

УДК 347.782

DOI: <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2024.1.32>

Стаття присвячена комплексному дослідженню класифікації творів, які захищаються авторським правом, на літературні, мистецькі та наукові. Авторами показано, що згадана класифікація творів за галуззю є доволі умовною та потребує вдосконалення. Визначено ключові логічні проблеми цієї класифікації, зокрема відсутність у чинному законодавстві України достатніх інтенціональних визначень, і, відповідно критеріїв для диференціації творів мистецтва, літератури та науки. Акцентовано увагу на важливості наявності цих критеріїв як необхідної умови для досягнення мети юрисдикції форми захисту авторського права на твір. Паралельно до цього наголошено, що в основі цього становища лежать інші проблеми, такі як фундаментальна проблема демаркації першого порядку, згідно якої наразі в академічній спільноті досі немає жодного консенсуального та когерентного визначення науки, яке б дозволяло відділити її від «не науки». Як наслідок наголошено, що будь-які спроби визначити приналежність твору до певної галузі можуть вважатися помилковими (хибність висновків через хибність засновків). У відповідності до цього було запропоновано застосування певних підходів до визначення науки, які ґрунтуються на прагматичному аргументі, що співвідноситься з утилітарною направленістю всього права як такого. У такий спосіб, а також в результаті компонування закріплених в легальних та доктринальних джерелах ознак мистецтва та мистецького твору, у роботі було надано дефініцію «об'єкта

мистецтва» і культивовано критерії для розмежування об'єктів мистецтва та науки.

Ключові слова: мистецтво, об'єкти мистецтва, твір мистецтва, художній образ, науковий твір, літературний твір, проблема демаркації, право інтелектуальної власності, авторське право, арт-ринок.

Постановка проблеми

Мистецтво відіграє важливу роль в житті кожної окремої людини та суспільства в цілому. Значимість цього інтерсоціального інституту знаходить своє відображення в різних економічних відносинах, що становлять ринок мистецтва. Сам же ринок мистецтва як в Україні так і у світі набуває з кожним роком значного обороту. Це підтверджується численними статистичними звітами та аналітичними довідками: наприклад, звіт Artprice by Artmarket за 2023 рік показує надзвичайне зростання ринку сучасного мистецтва на +2200% з 2000 року [1]. За даними Hiscox Online Art Trade Report 2023, обсяг онлайн-продажів об'єктів мистецтва за 2022 рік оцінюється в 10,8 мільярдів доларів, що на 6% є вищим ніж у 2021 році [2]. У звіті «The Survey Of Global Collecting 2023» by Art Basel & UBS незважаючи на триваючі потрясіння у фінансовому секторі, високу інфляцію, три роки COVID-19 і триваючі наслідки війни в Україні, погляди авторитетних колекціонерів об'єктів мистецтва залишилися надзвичайно позитивними [3]. У звіті Arts Global Market Report 2024 передбачається, що розмір ринку мистецтва зросте до 557,49

мільярди доларів у 2024 році при середньорічному темпі зростання у 6,3%. Загалом експертами очікується, що у 2028 році розмір ринку мистецтва зросте до 707,79 мільярдів доларів [4].

Такий масований приріст арт-ринку зумовив збільшення інтересу та попиту до теми захисту авторського права на результати творчої діяльності. Чинна система правового регулювання захисту авторських прав, яка представлена Конституцією України, Законами України, актами кодифікованого законодавства та іншими джерелами права, визначає конкретні заходи, які може вчинити суб'єкт, чиї права було порушено. Залежно від суб'єктного складу практичне втілення заходів захисту цього права відбувається у 2 формах: юрисдикційній та неюрисдикційній, і в обох випадках воно можливе лише після надання твору об'єктивної форми (ч. 1 ст. 9 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»). Постфактум об'єктивація твору здійснюється його ідентифікація та визначається приналежність до певної галузі, а саме науки, літератури і мистецтва. Залежно від приналежності, різняться подальші заходи в межах конкретної форми захисту (до прикладу мистецтвознавча експертиза для творів мистецтва). Відповідно від правильності ідентифікації твору на цьому етапі буде залежати чи буде загалом досягнуто мету судочинства у межах юрисдикційної форми захисту. Умовою ж правильної ідентифікації є наявність термінологічної системи з інтенціональними визначеннями, тобто такими, що задають значення терміну указуючи на ті якості чи атрибути, які цей термін вміщає. Чинне законодавство України не містить інтенціонального визначення твору (об'єкта) мистецтва, що становить перепону для реалізації мети юрисдикційної форми захисту, а саме: відновлення та захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів авторів твору мистецтва.

Стан дослідження проблематики

Стрімкий поступ цифровізації у синергії з глобалізаційними процесами за останні роки обумовили стрімкий приріст інтересу до теми правового регулювання різних аспектів інтелектуальної власності в Україні.

Фактичним проявом цього стало збільшення кількості дослідників, і, відповідно спеціалізованої академічної літератури з цієї та суміжних тематик. Попри це, окремо варто відмітити вчених, що у своїх працях на високому рівні вивчали окремі теоретико-правові аспекти інтелектуальної власності, а саме А. Штефан, О. Орлюк, О. Дрошенко, Н. Кузнецова, О. Кохановська, І. Якубівський, О. Світличний, В. Джунь, А. Кубах, Т. Вахонєва, В. Жаров, Р. Шишка, Т. Гусакова, Н. Мироненко, М. Уткіна, Г. Дорожко, О. Улітіна, Ю. Атаманова, О. Кашинцева, О. Штефан, О. Пономарьова, Л. Работягова, О. Тверезенко, В. Троцька, А. Шабалін, Т. Кобелева, О. Гуменга, О. Харитонова та інші.

З позиції різних академічних дисциплін концепт мистецтва досліджували Л. Ткаченко, О. Семашко, К. Тягло, Є. Корень, Л. Стеценко, Е. Леонтєва, В. Дуденков, Р. Русін, Л. Теліженко, Т. Римоненко, П. Білоус, О. Отич, Л. Міщиха, І. Аршава, Т. Кулешова та інші.

Однак розроблений на сьогодні науковий базис не охоплює проблему класифікації творів авторського права, зокрема демаркацію творів мистецтва, за законодавством України в достатній мірі, що обґрунтовує нагальну потребу в комплексному її дослідженні з подальшим висвітленням суміжних прогалів та генерацією шляхів їх подолання.

У відповідності до цього **метою** статті є дослідження нормативно-правових та теоретичних аспектів, у відповідності з якими здійснюється класифікація творів прав інтелектуальної власності на літературні, наукові та мистецькі, та з'ясування питання демаркації творів мистецтва від літератури та науки.

Виклад основного матеріалу

Мистецтво та його продукти (об'єкти або твори мистецтва) виступають предметом для досліджень різних академічних дисциплін гуманітарного спрямування: в соціології (як дослідження соціокультурного контексту, в якому відбуваються та взаємодіють колективні практики, що стосуються виробництва, розподілу та споживання мистецтва [5]),

психології (як матеріальне відображення психічного стану особи в художніх образах [6]), економіці (як специфічний об'єкт ринкових зносин [7; 8]), філософії (як предмет естетики, що вивчає концепції інтерпретації, представлення, виразу і форми [9]) тощо. В юридичному вимірі (контексті [10]), як влучно вказують П. Рабінович та Т. Дудаш, явища, що позначені термінами, набувають статусу члена правових терміносистем, що надає їм нові функції [11, с. 21]. Такий статус іменується правовим та має різні підходи до розуміння.

В академічній літературі вказується, що системний підхід до визначення поняття «правовий статус» зумовив виникнення у науковій спільноті позиції, згідно якої повній структурі правового статусу виділяється декілька рівнів: загальний та спеціальний [12, с. 44]. Наприклад, С. Шестаков вказує, що загальний правовий статус визначає юридичні властивості, якості, що є характерними для всіх інших статусів. Галузеві правові статуси конкретизують зміст загального статусу щодо конкретних видів правовідносин, які складаються в суспільстві [13, с. 13–14]. Доволі цікаво класифікує правовий статус В. Василенко, котрий разом із загальним правовим статусом виділяє галузевий, міжгалузевий і спеціальний. За означенням науковця, вони співвідносяться із загальним правовим статусом як загальне і особливе [14, с. 38]. Відповідно правовий статус – це унікальні властивості об'єкта, що визначені в нормі права, та надають йому нову функцію. При цьому, юридичний контекст передбачає позаконтекстуальний зміст об'єкту (пропозицію), що має ознаки автономії, тобто універсальне розуміння мистецтва.

У цьому питанні можна погодитися з позицією Д. Фінчмана, що універсальне визначення мистецтва може починатися з ідеї, що мистецтво – це вираження творця, яке покликане передати цінність, емоцію, коментар або передати якість почуття чи ідею спостерігачу. Але попри те, що можна сформулювати більш точні визначення, це не дасть нам приблизного уявлення про те, чим може бути поняття мистецтва для закону [15]. Більше того, юридичний аргумент, що тим чи іншим чином стосується концеп-

ту мистецтва може конструюватися виключно з положень легальних джерел (вимога легітимності засновків) [16], таких як Конституція України, чинні Закони України та підзаконні акти, правові звичаї та максими, судові прецеденти (*iusa novit curia*), а також за умови недостатності і доктринальні джерела, що в сукупності повинні виконувати тільки функцію врегулювання відносин, а не скільки описувати реальний стан речей.

Так, у пункті 12 частини першої статті 1 Закону України «Про культуру» від 14.12.2010 року № 2778-VI поняття «мистецтво» визначено як «творчу художню діяльність у сферах: літератури, архітектури, скульптури, живопису, графіки, декоративно-вжиткового мистецтва, музики, танцю, театру, кіно та інші види діяльності людини, що відображають дійсність у художніх образах» [17]. Вказане визначення є екстенціональним (перелічує сфери мистецтва) з інтенціональним уточненням (ознакою) мистецтва. При цьому, визначення поняття кожної сфери законодавець не надає. Нормативна складова тут оперує багатьма термінами: «літературна діяльність», «театральна діяльність», «музична діяльність» тощо. У чому відмінність між ними і яка їх суть, і, найголовніше – яке спільне дозволило обмежити вказані сфери діяльності в категорії «мистецтво», Закон не роз'яснює, однак така інформація повинна бути, адже, як влучно наголошує А. Штефан в аналогічній ситуації, що «інакше неможливо пояснити причину цього термінологічного розмаїття» [18, С. 18]. Паралельно до цього «інші види діяльності людини, що відображають дійсність у художніх образах» ставляться поруч з «творчою художньою діяльністю», що передбачає необмеженість мистецтва художньою діяльністю, а це, в свою чергу, додає ще більше невизначеності цьому поняттю. Попри це, розбивши наявне визначення на аргументи та виділивши загальні предикати, можна розуміти мистецтво як вид діяльності людини, що відображає дійсність у художніх образах. Вказана єдина ознака не дозволяє точно диференціювати твори мистецтва від інших, наприклад, науки, адже правовий статус об'єкта мистецтва в більш загальному представлені являє собою об'єкт авторсько-

го права, а Верховний Суд у Постанові від 30 січня 2019 року (справа № 569/17272/15-ц) до таких відніс твори в галузі науки, літератури і мистецтва [19]. Практичне втілення цих норм буде неможливим у разі відсутності чіткої різниці між переліченими видами творів (вимога якості закону [20]).

З самого визначення також неможливо зрозуміти що являє собою «об'єкт мистецтва». Більше того чинне національне законодавство України не містить визначення цього терміну, хоча і оперує схожими поняттями: об'єкти монументального мистецтва, об'єкти садово-паркового мистецтва та об'єкт культурної спадщини (ст. 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» [21]). Та і сам поділ творів на галузі науки, літератури і мистецтва, як влучно вказує А. Штефан, «є доволі умовним і не має практичного значення» [22, с. 8]. Єдиною ознакою об'єкта мистецтва у цьому разі є те, що він «відображає дійсність у художніх образах». Відповідно можна лише припустити, що об'єкт мистецтва – це відображення дійсності в художньому образі. Юридична сутність же «художнього образу» залишається невідомою. Норми законодавства ЄС також не дають можливості чітко вирізнити твори мистецтва від інших. Наприклад, у частині 1 статті 2 Директиви 2001/84/ЄС від 27 вересня 2001 року використовується поняття «оригінальний твір мистецтва», що означає «твори графічного чи пластичного мистецтва, такі як малюнки, колажі, картини, рисунки, гравюри, естампи, літографії, скульптури, гобелени, твори з кераміки та скла і фотографії, за умови, що їх створив сам митець або що вони є копіями, які вважаються оригінальними творами мистецтва» [23]. Відповідно постає необхідність в апеляції до доктринальних джерел.

Так, для позначення причетного до мистецтва об'єкта, використовується термін «мистецький» (або пол. «мистерний») [24, с. 466]. Етимологічно цей термін співзвучний з білоруським «мастацтво», а також вважається запозиченням із старопольського *misterstwo* (*sztuka*, *mistrzostwo*, від *mistrz*). Він також зберігає й своє давнє значення, коли грецьким словом *τέχνη* («техне»), латинським *ars* («арс») та тотожним йому французьким та

англійським *art* («арт»), іспанським та італійським *arte* («арте») позначалися мистецтва, наука, вміння або ремесла, майстерність, вправність [25, с. 109]. Кембриджський словник визначає об'єкт мистецтва (*artwork*) як предмет (*object*), створений митцем (*artist*) [26]. Укладачі «Словника української мови» надають наступне визначення дефініції «мистецтво»: «творче відображення дійсності в художніх образах, творча художня діяльність; досконале вміння в якійсь справі, галузі; майстерність» [27]. Перелічені визначення оперують недостатньою для подальшої екстраполяції в право кількістю предикатів мистецтва, що актуалізує потребу в застосуванні абдуктивної методології для визначення найбільш кращого з епістемологічної точки зору підходу до визначення мистецтва.

Так, спеціалісти з філософії мистецтва вказують, що на сьогодні існує ціла низка підходів до визначення поняття «мистецтва» і, відповідно, його продуктів. Найбільш всеохоплюючим та перспективним на сьогодні є гібридний або диз'юнктивний підхід, в межах якого поєднуються інституційний та естетичний компонент мистецтва [28]. Так, С. Девіс вважає, що «щось є мистецтвом (а), якщо воно проявляє відмінність у вмінні та досягненні реалізації значущих естетичних цілей, або це є його основною, ідентифікаційною функцією, або це внесок у реалізацію його основної, ідентифікаційної функції, або (б) якщо воно входить в мистецький жанр або форму, встановлені та загально визнані в мистецькій традиції, або (в) якщо його майстром/презентером (творцем) воно було задумано як мистецтво і його майстер/презентер (творець) робить все необхідне та відповідне для реалізації цього наміру» [29]. Тобто відношення певного об'єкта до сфери мистецтва виходить із намірів автора, що становлять аксіологічний вимір мистецтва. Але це не дає нам повне розуміння ідентифікуючих ознак об'єкту мистецтва, адже не зрозуміло як відрізнити подібні твори з різними аксіологічними передумовами.

Тут маємо наступне: відповідно до роз'яснень, викладених у пункті 18 постанови Пленуму Верховного Суду «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних

прав» від 04.06.2010 року № 5, авторське право виникає в силу факту створення інтелектуальною творчою працею автора або співавторів твору науки, літератури і мистецтва. Якщо не доведено інше, результат інтелектуальної діяльності (тобто продукт науки) вважається створеним творчою працею [30]. Відповідно демаркацію між наукою як «wisdom» (в тому числі науки мистецтва) та наукою як «science» можна провести завдяки виділенню художнього елементу (образу) в першому та чіткої методології [31] в останньому. Тобто законодавець у цьому разі пішов шляхом заглиблення в сутність твору через призму розуміння діяльності. І дійсно, проблема демаркації першого порядку, тобто відділення наукової діяльності від будь-якої іншої шляхом її дефініції наразі не подолана [32]. Суть цієї проблеми полягає у тому, що в межах застосування логіки предикатів першого порядку неможливо надати когерентне формальне визначення науки, яке буде відділяти її від «не науки». А якщо засновок у вигляді дефініції науки є хибним, значить і висновок про приналежність певного твору до галузі науки у відповідності до цього визначення також буде хибним. У такий спосіб будь-яка спроба віднести той чи інший твір до галузі наукового буде хибною, в тому числі в правовій площині. Таке становище досить обтяжуюче, але не безальтернативне. Так, одним із потенційних рішень є застосування конвенціональних визначень, коли поняття «науки» надають експерти з філософії науки або самі ж науковці. І хоча таке демократичне поняття не буде позбавлено своїх можливих недоліків, воно все ж таки буде задовольняти потреби академічної спільноти в більшій мірі, ніж за інших підходів. Також, гарним варіантом буде застосування абдуктивної методології для визначення найкращого теоретичного концепту науки. Абдуктивна методологія працює наступним чином: дослідник при формулюванні теорії T1 повинен виявити всі епістемічні переваги T1 перед T2 і T3 (у нашому випадку виділити критерії, тобто теоретичні чесноти), щоб потім обґрунтувати, що T1 є найкращим поясненням (концептом) відносно T2 і T3. І тут, враховуючи утилітарний (по своїй суті прагматичний) характер права,

що вказує на пріоритет задоволення якомога більше потреб якомога більшої кількості індивідів як на головну мету правового регулювання, - ключовою чеснотою буде саме консенсуальність прийнятого концепту. На сьогодні консенсуальною ознакою, на яку посилаються більшість спеціалістів при визначенні «науковості» твору є наявність чіткої методології, що передбачає щонайменше верифікацію, фальсифікацію та валідацію результатів дослідження [33]. Множина літературних творів у такому разі може бути представлена одразу в двох площинах: як художній та науковий твір. Влучно з цього приводу висловлюються О. Улітіна та Є. Якуша: «художність та художні образи можуть бути притаманні й літературним творам, якщо вживати цей термін не у значенні, що стосується саме художника як особи, яка створює картини, малюнки тощо» [34, С. 32].

Сам же художній образ є однією з форм відображення реальної дійсності; його специфіка полягає у тому, що, отримуючи нове знання про світ, людина одночасно виробляє і певне ставлення до відображуваного. Таким чином, художній образ як «категорія естетики» є «матеріалізацією образу», а засоби вираження образу різняться залежно від виду мистецтва: художня література послуговується словом, живопис - фарбами, музика - звуками, танок - рухами, архітектура - фігурами та лініями. Таким чином, це образ, створений автором художнього твору з метою відображення й осмислення поточної дійсності, а також створення концептуально нової картини світу [35, с. 50; 36, с. 115]. Логіко-семантичний аналіз вказаних положень дає можливість дійти висновку, що об'єкти мистецтва виключають у своїй множині специфічні об'єкти наукової діяльності та, по своїй суті, являють собою все інше, навіть, ще не визначене у межах закріпленого в нормах права уявлення про мистецтво, його виду зокрема.

До аналогічного висновку можна дійти якщо звернутися до міжнародних джерел права: у пункті другому статті 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів термін «літературні і художні твори» охоплює всі твори в галузі літератури, науки і мистецтва, яким би способом і в

якій би формі вони не були виражені, як-то: книги, брошури та інші письмові твори, лекції, звертання, проповіді та інші подібного роду твори; драматичні і музично-драматичні твори; хореографічні твори і пантоміми, музичні твори з текстом або без тексту; кінематографічні твори, до яких прирівнюються твори, виражені способом, аналогічним кінематографії; малюнки, твори живопису, архітектури, скульптури, графіки і літографії; фотографічні твори, до яких прирівнюються твори, виражені способом, аналогічним фотографії; твори прикладного мистецтва; ілюстрації, географічні карти, плани, ескізи і пластичні твори, що відносяться до географії, топографії, архітектури або наукам [37].

Висновки

Отже, зафіксований у чинному законодавстві України поділ творів авторського права на літературні, мистецькі та наукові є досить умовним та має низку логічних протиріч. Сутність протиріч полягає зокрема у відсутності чітких когерентних інтенціональних визначень творів науки, літератури та мистецтва, що дозволяли б легко диференціювати ці галузі, а також ідентифікувати твір у відповідності до його сутнісних ознак як об'єкта однієї зі вказаних галузей. Чинне законодавство України містить лише екстенціонально-інтенціональні визначення мистецтва, що структурно складаються з невичерпного переліку видів мистецтва та інтенціональної ознаки його об'єкта «відображення дійсності в художньому образі». Таке визначення не є достатнім, адже наряду з відсутністю в правовій терміносистемі поняття «художній образ», воно не враховує всіх аспектів мистецтва та може бути обмеженим у змозі пояснити сутність та значення різноманітних творів мистецтва. До прикладу те ж саме поняття «дійсності» може трактуватися по-різному кожним художником чи спостерігачем. Відповідно що для одного може бути дійсністю, для іншого може бути суб'єктивною інтерпретацією. Різниця між ними є предметом для спорів спеціалістів з онтології і до сьогодні (одним і тим же твором мистецтва може бути відображено безліч різних інтерпретацій залежно від досвіду, знань та переконань глядача

чи аудиторії). Також, у визначенні відсутня увага до того, що художній образ може бути не «відображенням дійсності», а скоріше її інтерпретацією. Наряду з цим багато творів мистецтва, особливо сучасного та абстрактного мистецтва, не ставлять перед собою завдання відображати реальність так, як вона є, а намагаються передати емоційний, інтелектуальний або естетичний досвід художника.

Зважаючи на вищезазначене під об'єктом мистецтва пропонуємо розуміти відображення дійсності в художньому образі, що позначає (втілює) певне відношення (ставлення) автора до відображеного. У правовому вимірі об'єкти мистецтва є різновидом об'єктів авторського права, а саме налічують множину, що виключає об'єкти науки. Демаркуючою ж ознакою об'єкта науки у сфері літератури є наявність наукової методології його створення.

Література

1. The 2023 Contemporary Art Market Report Spotlight On Artists Under 40. *Artprice by Artmarket.com*. URL: <https://imgpublic.artprice.com/pdf/the-contemporary-art-market-report-2023.pdf>.
2. Hiscox online art trade report 2023. *Hiscox UK*. URL: <https://www.hiscox.co.uk/sites/default/files/documents/2023-04/Hiscox%20online%20art%20trade%20report%202023.pdf>.
3. The Survey Of Global Collecting 2023: a report published by *Art Basel & UBS*. Prepared by Dr. Clare McAndrew, Arts Economics. URL: <https://theartmarket.artbasel.com/download/The-Art-Basel-and-UBS-Survey-of-Global-Collecting-in-2023.pdf>.
4. Arts Global Market Report 2024. *The Business Research Company*. 2024. 400 p. URL: <https://www.researchandmarkets.com/reports/5939574/arts-global-market-report>.
5. Quemin A. The sociology of art. 2017. DOI: 10.1017/9781316418369.031. URL: https://www.researchgate.net/publication/325959607_The_sociology_of_art.
6. Kamali N., Javdan M. The Relationship between Art and Psychology. *J. Life Sci. Biomed*, № 2(4). 2012. Pp. 129-133. URL: <https://jlsb.science-line.com/attachments/article/16/JLSB-%202012-%20B26%2C%20129-133.pdf>.

7. Frey B.S. What Is the Economics of Art and Culture? *Economics of Art and Culture*. SpringerBriefs in Economics. Springer, Cham. 2019. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-15748-7_1.
8. Cao M., Cras S., Taylor A. Art and Economics Beyond the Market. *American Art*, 2019, № 33 (3). Pp. 20-26. URL: <https://hal.science/hal-03192102/document>.
9. Hospers J. «Philosophy of art». *Encyclopedia Britannica*, 2022. URL: <https://www.britannica.com/topic/philosophy-of-art>.
10. Barbir L., Goldstein A. The History of Functional Contextualism. 2016. DOI: 10.13140/RG.2.2.23324.08329.
11. Рабінович П.М., Дудаш Т.І. Правнича мова: основні складники (загальнотеоретична характеристика). *Вісник Національної академії правових наук України*, № 1 (88). 2017. С. 17-29.
12. Батраченко О. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дисертація ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07. Суми: СумДУ, 2017. 218 с.
13. Шестаков С. В. Адміністративно-правовий статус працівника міліції : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.07. Харків, 2003. 205 с.
14. Василенко В. М. Адміністративно-правовий статус працівників ветеринарної міліції : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.07. Харків, 2009. 184 с.
15. Fincham D. How Law Defines Art. *John Marshall Review of Intellectual Property Law*, 2015. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2520594>.
16. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Аргументи у правовій аргументації: деякі загальнотеоретичні аспекти. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. №3. С. 47–68.
17. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI : станом на 21 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 11.03.2024).
18. Штефан А. Якість законодавства у сфері авторського права і суміжних прав з позиції принципу правової визначеності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*, № 6. 2023. С. 13-22. DOI: <https://doi.org/10.33731/62023.293212>.
19. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 30.01.2019 р. у справі № 569/17272/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80116150>.
20. Яковець І. Якість законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності: базові підходи до розуміння. *Теорія і практика інтелектуальної власності*, 2023, № 6. С. 5-12. DOI: <https://doi.org/10.33731/62023.293210>.
21. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. № 1805-III : станом на 2 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення: 01.03.2024).
22. Штефан А. Феномен творчої діяльності в авторському праві. *Теорія і практика інтелектуальної власності*, № 4. 2018. С. 5-13. DOI: <https://doi.org/10.33731/42018.159146>.
23. Директива Європейського Парламенту і Ради 2001/84/ЄС від 27 вересня 2001 року про право слідування на користь автора оригінального твору мистецтва : Директива Європ. Союзу від 27.09.2001 р. № 2001/84/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-01#Text (дата звернення: 21.03.2024).
24. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – Т. 3: Кора–М / Ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, В. Г. Скляренко, О. Б. Ткаченко; Укладачі: Р. В. Болдирєв, В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, О. С. Мельничук, Г. П. Півторак, А. Д. Пономарів, Н. С. Родзевич, В. Г. Скляренко, І. А. Стоянов, А. М. Шамота. АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 1989. 553 с. http://history.org.ua/LiberUA/EtSIUkrM_1989/EtSIUkrM_1989.pdf.
25. Садовенко С. М. Особливості художнього процесу перехідної доби ХХ–ХХІ століть: загальнотеоретичні аспекти. *Культура і Сучасність*, № 2. 2012. С. 107-113.
26. «Artwork». Cambridge Dictionary. Cambridge University Press & Assessment 2024. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/artwork#google_vignette.
27. «Мистецтво». Академічний тлумачний словник (1970-1980). URL: <https://sum.in.ua/s/Mystectvo>.

28. Adajian T. The Definition of Art. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2022 Edition), Edward N. Zalta (ed.). URL: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2022/entries/art-definition>.

29. Davies S. Defining Art and Artworlds. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 2015, № 73. Pp. 375-384. DOI: <https://doi.org/10.1111/jaac.12222>.

30. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав : Постанова Верхов. Суду України від 04.06.2010 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text> (дата звернення: 21.03.2024).

31. Wagner W. No one solution to the «new demarcation problem»? : A view from the trenches. *Studies in History and Philosophy of Science*, Vol. 92, 2022. Pp. 177-185. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.shpsa.2022.02.001>.

32. Sfetcu N. Karl Popper's demarcation problem, SetThings (January 24, 2019), MultiMedia Publishing (ed.), DOI: 10.13140/RG.2.2.11481.36967. URL: <https://www.telework.ro/en/karl-poppers-demarcation-problem/>.

33. Hansson S. Science and Pseudo-Science. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2021 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL: <https://plato.stanford.edu/archives/fall2021/entries/pseudo-science>.

34. Улітіна О., Якуша Є. Твори образотворчого мистецтва за законодавством України, США та ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*, № 4. 2022. С. 30-39. DOI: <https://doi.org/10.33731/42022.265854>.

35. Дмитрієва О. В. Образне мислення як педагогічний феномен творчого процесу. *Збірник наукових праць SCIENTIA*, № 2. 2021. С. 50-51. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-05.11.2021>.

36. Лисенко Є. А. Образ, словесний образ, художній образ : уточнення понять. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Лінгвістика*. Херсон, 2018. № 34. С. 114-116.

37. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Конвенція Всесвіт. орг. інтелект. власності від 24.07.1971 р. : станом на 31 трав.

1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text (дата звернення: 15.03.2024).

ON THE ISSUE OF DEMARCATION OF ART OBJECTS IN UKRAINIAN COPYRIGHT

The article is dedicated to a comprehensive examination of the classification of copyrighted works into literary, artistic, and scientific categories. The authors demonstrate that this classification based on fields is somewhat arbitrary and requires refinement. The key logical problems of this classification have been identified, particularly the absence in the current legislation of Ukraine of sufficient intentional definitions for full legal application, and, accordingly, criteria for differentiating works of art, literature, and science. Emphasis is placed on the importance of having these criteria as a necessary condition for achieving the goal of jurisdiction of the form of copyright protection for a work. The authors have conducted a substantive analysis of the legal framework containing basic provisions on art and as a result have determined that currently, the only legal characteristic of an artistic work is that it is a «reflection of reality in an artistic image». However, the essence of an «artistic image» remains unknown, and the mentioned sole characteristic is not sufficient, as it does not take into account all aspects of art. One such aspect is the understanding that a work of art is not so much a reflection of reality as its interpretation. Additionally, it is highlighted that underlying this situation are other issues, such as the fundamental first-order demarcation problem, whereby there is currently no consensus or coherent definition of science within the academic community to distinguish it from «non-science». As a result, any attempts to assign work to a specific domain may be considered flawed (fallacy of conclusions due to fallacy of premises). In line with this, the article proposes the application of specific approaches to defining science based on pragmatic arguments that align with the utilitarian nature of all laws. Thus, by combining characteristics of art and artistic works from legal and doctrinal sources, the paper defines «art object» and formulates criteria for distinguishing between art and science objects.

Keywords: art, art objects, artwork, artistic image, scientific work, literary work, demarcation problem, intellectual property law, copyright, art market